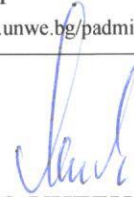

УТВЪРЖДАВАМ:

ЗАМ.-РЕКТОР ПО УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ
ПРОФ. Д-Р МАТИЛДА АЛЕКСАНДРОВА-БОШНАКОВА

КОНСПЕКТ

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СПЕЦИАЛНОСТ „ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ“
ЗА СТУДЕНТИТЕ В ОКС „БАКАЛАВЪР“

МОДУЛ 1: ИКОНОМИКА И ПУБЛИЧЕН СЕКТОР

1. Пазарен механизъм и конкуренция. Съвършена и несъвършена конкуренция. Конкуренция и икономическа ефективност.
2. Пазар и държава: място на държавата в смесената икономика. Икономически функции на държавата. Основания и граници на държавната намеса в икономиката.
3. Публичен сектор – място и роля в съвременното стопанство. Публични блага – същност и класификация. Търсене и предлагане на публични блага.
4. Макроикономическа активност: номинален и реален БВП. Макроикономическо равновесие. Основни макроикономически проблеми.
5. Държавно регулиране и дерегулиране. Преразпределение и ефективност. Бюджет и бюджетна политика. Държавен дълг.
6. Фискална политика: видове и инструменти. Данъчно облагане и ефективност. Данъчна реформа и фискална децентрализация.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Йотова, Л. (2016). Икономика и публичен сектор. ЦДО, УИ „Стопанство“, С. ISBN 978-954-644-793-7
2. Беев, И., Л. Йотова. (2021). Икономика на обществения сектор. ИК – УНСС, С.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Браун, С., П. Джаксън. (1998). Икономика на публичния сектор. (адаптиран вариант). PSSA, С.
2. Матеев, Г. (2015). Съвременна пазарна икономика. Издателство „Изток-Запад“, С.
3. Статев, Ст., В. Пиримова, Ст. Ралева, П. Илиев. (2007). Икономика и публичен сектор. (2-ро преработено и допълнено издание). УИ „Стопанство“, С.

МОДУЛ 2: НАУЧНА ЕТИКА

7. Функции на научната етика. Стандарти на етично поведение в науката. Етика в университета.
8. Жанрове в академичното обучение. Научна добросъвестност и публикационна етика.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Михайлова, К. (2023). Научна етика. София: Издателски комплекс – УНСС.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Мавродиева, И., & Тишева, Й. (2016). От реферата до магистърската теза: Академично писане за студенти. София: БГ Учебник.
2. Цветкова, М. (2013). Наука със стил. София: Enthusiast.

МОДУЛ 3: ОСНОВИ НА ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

9. Възникване, развитие и природа на публичната администрация
10. Публична администрация, държава и гражданско общество
11. Модели на публичната администрация
12. Обхват, структура и функции на публичната администрация
13. Система на органите на държавната власт
14. Законодателна власт и администрация
15. Изпълнителната власт и администрация, Съдебна власт и администрация
16. Президентска институция
17. Държавна служба и държавен служител
18. Институцията омбудсман

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Христов, Хр., П. Павлов, П. Кацамунска. (2007). Основи на публичната администрация. София: УИ „Стопанство”.
2. Кацамунска, П., (2015). Съвременни управленски модели на публичната администрация, София: „Авангард Прима“.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Арабаджийски, Н. (2014). Държавно и публично управление. София: НБУ.
2. Близнашки, Г. (2020). Система на държавните органи. кн. 13. София: УИ "Св. Климент Охридски".
3. Близнашки, Г. (2021). Президент на републиката. София: УИ "Св. Климент Охридски".
4. Верхайен, Т. и др. (2000). Въведение в публичната администрация в сравнителен европейски контекст. София: ГАЛ-ИКО.
5. Колев, Т. (2021). Популизъм и демагогията срещу гражданското общество и правовата държава, София: УИ „Св. Климент Охридски“.
6. Славова, М. (2014). Българският омбудсман. София: УИ „Св. Климент Охридски“.
7. Славова, М., (2019). Местното самоуправление и местната администрация. София: УИ „Св. Климент Охридски“.
8. Стефанова, М. (2021). Местна власт и местно самоуправление. София: УИ „Св. Климент Охридски“.
9. Танев, Т. (2008). Стратегическо управление на публичната сфера. София: Военно издателство.
10. Танев, Т., М. Стефанова, Т. Томова и др. (2017). Приноси към теорията и практиката на публичната администрация (Двадесет години специалност „Публична администрация“ в Софийския университет), София: УИ „Св. Климент Охридски“.
11. Институцията омбудсман. (2000). София: Център за изследване на демокрацията.

12. Международни стандарти, основополагащи принципи и добри практики за институцията на омбудсмана. (2005). Националният омбудсман на България, Европейски център по малцинствените въпроси – България и Омбудсман на Република България

МОДУЛ 4: ИКОНОМИКА НА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО

19. Ефективност на ресурсното разпределение в условията на конкуренция – критерий на Парето, модели на пазарно равновесие и фактори, ограничаващи ефективността на реалните пазари.
20. Икономическа теория на благосъстоянието – функция на обществено благосъстояние, замяна между равенство и ефективност и основни теореми.
21. Отклонения от пазарната ефективност и последици за благосъстоянието – анализ на външните ефекти, пазарната власт и инструментите за публична намеса с цел корекция на загубата на благосъстояние.
22. Колективно осигуряване на обществени ресурси и решения – икономическа логика на публичните блага, алтернативни механизми за тяхното предоставяне и теоретични проблеми на колективния избор.
23. Благосъстояние, неравенство и устойчиво развитие – измерване на благосъстоянието, бедност и преразпределителна роля на държавата.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Йотова, Л., & Пенкова, Е. (2014). Икономика на благосъстоянието [Електронен учебник]. София: УНСС.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Велева, Р. (2024). Проактивни публични политики за намаляване на бедността. София: Издателски комплекс – УНСС.

МОДУЛ 5: ПУБЛИЧНА ВЛАСТ И ПОЛИТИКИ

24. Държавата като политическа организация. Харизматична, традиционна и рационална държава - характеристики и функции. Форми на държавно устройство. Държавна и публична власт. Разделение на властите. Учредителна и учредени власти.
25. Институционализиране на политическата власт. Антична и модерна демокрация. Недемократични режими - диктатура и тоталитаризъм. Политически режими – монархия и република; парламентарно управление, полупрезидентски и президентски системи; федерални режими.
26. Политически идеологии - консервативни, либерални и социалистически идеи. Политически партии - произход, развитие, функции и организация.
27. Избори и избирателно право. Всеобщо избирателно право. Видове избирателни системи. Технология и организация на избори.
28. Дефиниране на публичната политика. Добро управление чрез публични политики.
29. Концепции за новия публичен мениджмънт и за политическите мрежи. Управление с публична стойност.
30. Процес на публична политика. Оценка и мониторинг на публичната политика.
31. Екологичен, икономически и социален аспект на оценката на въздействието. Анализ „разходи-ползи“ и оценка на риска.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Велева, Р. (2024). Проактивни публични политики за намаляване на бедността. София: Издателски комплекс – УНСС.

2. Манолов, Г. (2020). Въведение в политическата наука. София: Издателски комплекс - ВУСИ.
3. Тодоров, А. (2012). Елементи на политиката. София: Издателство на Нов български университет.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Вълчев, Д. (2013). Лекции по обща теория на държавата. София: „Сиела“.
2. Манолов, Г. (2015). Избори и избирателни системи. Пловдив: УИ "Паисий Хилендарски".
3. Фукуяма, Фр. (2015). Произход на политическия ред. София: „Изток-Запад“.
4. Янков, Г. (2011). Политология. Държавна публична власт. София: УИ „Стопанство“.

МОДУЛ 6: УПРАВЛЕНИЕ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР

32. Стратегически публичен мениджмънт. Модели на реформиране на публичното управление: бюрокрация – публичен мениджмънт – добро управление – публична стойност. Изготвяне на стратегии. Оценка на ефективността и въздействието.
33. Финансиране на публичните организации. Държавен бюджет и бюджетен процес. Програмно бюджетирание. Потребителски такси за публични услуги.
34. Концесии в публичния сектор: правният институт „концесия“, сравнителна характеристика, финансови основания, икономически и социални ползи. Механизъм за концесиониране.
35. Обществени поръчки в публичния сектор - същност, характеристика, субекти и обекти, принципи. Управление на възлагателния процес: процедури и техники.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Манлиев, Г. (2017). Новият мениджмънт в публичния сектор. С.: ИК – УНСС

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА: С.:

1. Вълков, А, Св. Ставрев. (2008). Основи на управлението на публичния сектор. Въведени, схеми, въпроси, текстове. “Парадигма”
2. Методология за стратегическо планиране в Република България. Съвет за административна реформа, 2010
3. Танев, Т. (2008). Стратегическо управление на публичната сфера. „Военно издателство“, С.
4. Танев, Т. (2022). Към ново разбиране за стратегиите. С.: УИ „Св. Климент Охридски“
5. Христов, Хр. (2008). Управление на публичния сектор, С., УИ „Стопанство“

Закони

1. Закон за публичните финанси
2. Закон за публичните предприятия
3. Закон за приватизация и следприватизационен контрол
4. Закон за концесиите
5. Закон за обществените поръчки

МОДУЛ 7: ИНСТИТУЦИОНАЛНА ИКОНОМИКА

36. Икономика и институции: роля на институциите за функциониране на икономиката. Институциите като обект на изследване.
37. Транзакции и транзакционни разходи. Ефективност на транзакционните разходи.

38. Икономика на правата на собственост. Трагедия на общото. Решаване на проблема с външните ефекти: теорема на Коуз.
39. Икономика на политическите институции: конституционна икономика и социален избор. Институционална теория на държавата.
40. Институционални промени и институционално развитие. Институционални капани. Институционални иновации и реформи.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Пеовски, В. (2013). Икономика на институциите. ИК „Септа информат“, С. Свободен достъп на: https://www.researchgate.net/profile/Vladimir-Peovski/publication/323005262_Economics_of_institutions/links/5a7ed214a6fdcc0d4ba923d2/Economics-of-institutions.pdf
2. Седларски, Т. Нова институционална икономика. УИ "Св. Климент Охридски", 2013

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Попов, Т., Т. Седларски. Институционална икономика. Възможности и неизползван потенциал. УИ "Св. Климент Охридски", 2012
2. Егберт, Х., Т. Седларски, А. Тодоров (2023). Основи на съвременната икономика: Елиностром и общите ресурси. *Икономическа мисъл*, 5/2023, с. 554-571.

МОДУЛ 8: МЕНИДЖМЪНТ НА ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ

41. Публичните разходи като предмет на държавната политика – същност, еволюция и роля на държавата.
42. Принципи на управление на публичните разходи и тяхното значение за ефективността и справедливостта в публичния сектор.
43. Бюджетиране в публичния мениджмънт – бюджетен процес, бюджетна процедура и основни бюджетни подходи.
44. Децентрализация на публичните разходи и управление на общинските разходи в България.
45. Контрол, одит и оценка на ефективността на публичните разходи.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Велева, Р., Вълчева, К., & Шотарова, З. (2024). Мениджмънт на публичните разходи. София: Издателски комплекс – УНСС.

МОДУЛ 9: МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ

46. Териториална, институционална и функционална организация на местното самоуправление. Концепция за добро управление на местно ниво.
47. Органи на местно самоуправление. Общински съвет и местни органи на изпълнителната власт. Взаимоотношения между публичните власти и органи.
48. Устройство на общинската администрация. Организационни структури. Служители в общинската администрация.
49. Икономически функции на местната власт. Управление и разпореждане с общинска собственост. Стопанска дейност на общината.
50. Услуги в местната администрация. Организация и модели на административно обслужване.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Даскалова, Т. (2022). Местно самоуправление. София: Издателски комплекс – УНСС.

МОДУЛ 10: СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ

51. Същност на социалната политика – дефиниране и принципи. Европейски социален модел. Социална политика в областта на доходите. Формиране на доходите на домакинствата. Издръжка на живота. Данъчно регулиране на доходите на домакинствата.
52. Задължително обществено осигуряване и администрация. Същност и принципи. Система за функциониране на задължителното обществено осигуряване. Администрация. Механизъм на държавното обществено осигуряване.
53. Задължително пенсионно осигуряване на работниците и служителите. Видове пенсии. Администриране отпускането на пенсии. Допълнително пенсионно осигуряване – задължително и доброволно.
54. Здравно осигуряване. Същност и видове здравно осигуряване. Здравноосигурителни модели. Механизъм на задължителното здравно осигуряване. Администрация на задължителното здравно осигуряване. Доброволни фондове за здравно застраховане.
55. Социално подпомагане и администрация. Същност и форми на социалното подпомагане. Социални услуги на лицата и семействата. Администрация на социалното подпомагане.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Народно събрание на Република България. (2000). Кодекс за социално осигуряване. Обн. ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г., посл. изм. и доп. ДВ.
2. Народно събрание на Република България. (1986). Кодекс на труда. Обн. ДВ, бр. 26 от 01.04.1986 г., посл. изм. и доп. ДВ.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Народно събрание на Република България. (1998). Закон за социално подпомагане. Обн. ДВ, бр. 56 от 19.05.1998 г., посл. изм. и доп. ДВ.
2. Народно събрание на Република България. (2019). Закон за социалните услуги. Обн. ДВ, бр. 24 от 22.03.2019 г.
3. Народно събрание на Република България. (1998). Закон за здравното осигуряване. Обн. ДВ, бр. 70 от 19.06.1998 г., посл. изм. и доп. ДВ.

МОДУЛ 11: УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

56. Качество - определение и същност на категорията. Характеристики, показатели за качество и методи за определянето им. Структура и оценка на качеството.
57. Тотално управление на качеството (Total Quality Management - TQM) - същност и основни принципи. Наградите за качество - модели на тотално управление на качеството.
58. Стандартизацията при управление на качеството . Система за управление на качеството, съответстваща на международните стандарти от серията ISO 9000. Одит и сертификация на системи за управление.
59. Системи за управление на качеството в публичния сектор. Общата рамка за оценка (Common Assessment Framework - CAF) като модел за цялостно управление на качеството чрез самооценка - принципи, цели и ползи
60. Актуални проблеми на управление на качеството на публичните услуги в държавната и местната администрации

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Иванова Д., Василева Е. (2021) Управление на качеството, София: Издателски комплекс – УНСС.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

2. Национален ресурсен център по САФ. (2020). САФ 2020 Обща рамка за оценка. Европейски модел за подобряване на публичните организации чрез самооценка. София: Институт по публична администрация.

Утвърден от Катедрен съвет на
катедра „Публична администрация“ с протокол № 165 / 26.01.2026 г.